

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnine prejema upravištvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedeelj in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 241.

Ljubljani, v četrtek 22. oktobra 1891.

Letnik XIX.

Pisati ali — molčati?

Običajno je to znak frivolnosti, a tudi duševne revščine, če začne kdo delati slabo dovtype o veri, škofih, duhovnikih, katoliških shodih itd., izvestno ne vé, kako bi se odlikoval s svojo „duhovitostjo“. Iz družbe, katera je le količkaj ponosna na ime častne in omikane družbe, so taki neslani dovtipi — izbacnjeni, zato pa tem navadnejši med ljudmi, katere bi lahko v marsikaterem oziru primerjali z ljubljanskimi baraboni, med katerimi sta surovost in robotost predmet dnevnih govoric.

Očivestno spadajo v to vrsto ljudij nekateri sotrudniki „radikalnega“ dnevnika iz Gospodskih ulic, kajti, kar smo v poslednji dobi pri njih videli in čitali, je povsem izliv kakega lista nižjega kalibra, kakoršne pisave bi se sramoval večji list. Toda od teh ljudij se tudi možno ni nadejati — plemenitejših čuvstev.

Na razne napade poslednjih dnij pa moramo odločno odbijati ono predbacivanje, da je katoliško-narodna stranka v katerem-koli oziru odvisna. Stranka naša je popolnem nezavisna od vseh možnih vplivov, koji bi se ne strinjali s polnim pravom in istinito svobodo slovenskega naroda na Kranjskem.

Na svojem programu zapisano imamo v prvi vrsti: narodno samostojnost in enakopravnost, ter odločno bojujemo in se potegujemo za neskračena prava, narodna in politiška. To vse je znano vsakemu poštemu rodoljubi na Kranjskem, in kdor ljubi resnico, pritrditi nam mora, da katoliško-narodna stranka na Kranjskem deluje samo za blaginjo slovenskega naroda in sv. vero. V službi teh dveh svojimo in stati ne prestanemo brez ozira na blagonaklonjenost ali nemilost raznih činiteljev, za kojimi so tako često že tekali in begali naši radikali in prosvetljeni natihome.

Kolikokrat nam je očital „Narod“, da konservativno-narodne stranke na Kranjskem ne preveva narodni duh, da sedanji „klerikalei“ nimajo pravice sklicevati se na rodoljubne duhovnike iz prejšnjih dob, — na to odkritosrečno izjavljamo, da nas ne

vzbujajo taka neosnovana očitanja, še manj pa činijo kak vtis na slovensko ljudstvo na Kranjskem.

Najboljši svedoki, da je katoliško-narodna stranka na Kranjskem najbolj narodna in da duhovščina naša deluje na narodnem polju v duhu in tradicijah velikih in slavnih buditeljev-duhovnikov iz prejšnje dobe, — so sovražniki naši, koji z vso svojo nepopisno mržnjo dan za dnevom napadajo kranjsko duhovščino, prevzvišenega škofa in katoliške rodoljube, dobro vedoč, da narod slovenski na Kranjskem nima bolj odločnih in vztrajnejših bojovníkov za sveta svoja prava od duhovnika.

Imena tisočerih duhovnikov ostala bodo na veke slavno zabeležena v povestnici narodnega probujenja na Kranjskem. Rodoljubni duhovniki ohranili so narod naš v onih dobah, ko so se posvetni razumniki odvrčali od slovenskega ljudstva in podpirali — njega ponemčevanje.

Kdo se drzne biti tako nehvaležen in tajiti za sluge naše duhovščine za narod naš, nevenljive za sluge, zapisane v zgodovini in v srcih hvaležnega ljudstva!

Duhovščina naša je propovedovala slovenski, ko je državna oblast z vso silo delala v ponemčenje slovenskega ljudstva. Duhovščina je junaško in vztrajno pobijala germanizacijo, probujala in branila ljudstvo, bila je njemu jedina opora in sreča v najtežavnejših dobah, gojila je slovensko slovstvo, in smelo rečemo, da je bila in je slovenska knjiga na Kranjskem osobito delo duhovnikov; naša duhovščina, ta nesebični in naravni voditelj ljudstva, zasluži večno hvalo in čast, katere ne bodo izpulili ljudstvu najfulminantnejši „Narodovi“ članki, niti najpodlejši njegovi „listki“. V duhu svojih umrlih sovrstnikov pa delujejo vsi sedanji duhovniki naši, domovina in narod se naslanjata nanje kakor na kamenite stebre, vera in domovina ostaneta vselej njih géslo.

Oj, kje bi bili gledé blaginje in narodnih pravie, da bi vsi omikanci delali tako neumorno na narodnem polju, kot duhovniki naši!

Duhovščina naša stavlja se po robu nemštvu, dočim nas odtuja in krati naše narodne pravice in oznanja pogubna, neverska in liberalna načela, otrov vsakemu krščanskemu narodu; duhovniki naši propovedujejo slovenski dolžnosti in ljubezni do naroda, kakor so delali i tedaj, ko je sila hotela ubiti vsako slovensko besedo; duhovščina naša zabranjuje, da se s povečevanjem razkolnikov ne razširja med narodom prepri in verski razkol od ljudi, ki so — bogatajci; duhovniki naši so in ostanejo poleg zvestih slug naroda zvesti služabniki katoliške cerkve, koja je bila, je in stane na vse veke — vseobčna.

Zlasti pa nam očitajo „Narodovci“, zakaj se mi vtikamo v politiko. Duhovnik ostane naj v svoji spovednici in na propovednici, vse drugo njemu nič mar. Na to odgovarjamo: Ko bi Nj. Veličanstvo, doslej najvišja avtoriteta, sam vladal, ne smel bi se nihče brigati za to. Ko bi Nj. Veličanstvo delal sam s svojimi svetovalci, rekel bi, bodimo poslušni. Ker je pa Nj. Veličanstvo mnogo svojih pravie odstopil svojim narodom, rekoč: Volite si svoje zastopnike, ti naj predlagajo postave, jaz je bom pa potrdil — imamo od te dobe tudi pravico in dolžnost skrbeti za to, da prava naša in težnja predlagajo naši poslanci pred stol Nj. Veličanstva, torej je tudi vsakemu avstrijskemu državljanu, v isti meri duhovniku, dovoljeno, vtikati se v politiko. Ne smemo puške vreči v žito. Nismo li tudi avstrijski državljan, ne plačujemo li davkov, kakor drugi? Moglo bi se tudi reči: Odvetnik naj ostane v svoji pisarni, rokodelce v svoji delavnici, trgovec pri svoji trgovini itd. Kdo naj pa ostane pri politiki? — Samo „Narodovi“ sotrudniki? Mi torej nečemo biti samo služni, temveč i delavni v politiki.

Konečno pa še v oči bódejo na Kranjskem te „svobodomiselnike“ največ katoliška politična društva, ker so jim na poti pri propagandi prekucijskih načel. Ta društva so najtrdnjéša zaslomba narodnega duha na Kranjskem! Narodni in verski duh, duh krščanski preveva ta društva, v njih klije up boljših dnij našemu narodu. Da v teh društvih pojó tudi papeževo himno, komu to mari? Vsaj so to

LISTEK.

Ponočni kralj.

Francoski spisal A. de Lamotte.

(Dalje.)

Onesrčen stal je škof sredi dvora s puško v roki; kamor je pogledal, povsod je švigal ogenj. Strašno se je razlegal „Erin go bragh“.

Naenkrat se v svitu plameneče jelke, visoko na pečevju, prikaže črna postava z diplo v roki.

„Primité ga zlodeja, on je zažgal!“ vpíje škof — in ne da bi čakal, da se mu povelje vspolni, pomeri in ustrelí.

Porogljivo krohotanje mu odgovori. Redarji pa, ki so videli, da je nemogoče, polastiti se požigalca, zbrali so se okolu požara in hiteli gasiti. Zaman! Ko je vse pogorelo, dá jim škof znamenje, da se povrnejo v Bolyboy. V stavo, koja je bil nastavil „sinovom noči“, vjel se je sam.

V jutru tretjega dne po požaru pristave vstopil je k škofu stari strežaj, v trenutju, ko se je po zajutru zamislil v časopise.

„Lord Plunder iz Bantryja je prišel in vpraša, kedaj bi vas mogel obiskati?“

„Lord Plunder mi je vsak čas dobro došel gost!“

„A on ni sam.“

Lord nagrbanči čelo, strežaj odstopi za korak.

„Kdo je z njim?“

„Gospod Jan Blumfield, agent Pilfererjev.“

„Tepec! Tistega so lopovi ubili!“

„Dovolite mi, Milost, pripomniti, da je bila kriva vest o njegovi smrti.“

„Veselilo me bo, videti ga!“

„Prosim, določite uro!“

„Za lorda Plundra sem vedno doma in za osebe, ki mi je on predstavi — a le za tiste!“

Strežaj se globoko prikloni in odide. Škof pa je vrgel časopise na mizo ter se napotil po sobi gori in doli. V znamenje posebnega zadovoljstva gladil si je brado.

V trenutju je zavil voz na dvor. Škof stopi pred zrcalo, popravi si belo ovratnico ter nagubanči obraz v resne gube, jedino znamenje škofijskega dostojanstva v Angliji.

„Dobro jutro!“ pozdravi Plunder in burno vstopi; „bal sem se, da vas ne dobom tu. Oprostili bote mojo opravo, kaj ne?“

„Nadejam se, da se dobro počutite,“ pozdravi ga hladno škof. — Ko pa je pogledal lordovo opravo, visoke škornje in lovsko obleko, ni se mogel smeha vzdržati.

„Prav dobro! Hvalo Vam! Ne samo jaz sem zdrav, — dovolite, da vam še drugega predstavim, ki je z zdravro kožo ušel lopovom; agent lorda Pilfererja, našega prijatelja!“

„Saj res,“ začudi se škof, „govorilo se je, da ste bili umorjen, gospod Blumfield.“

„Umorjen in tudi že pokopan, Milost; tak, kakoršnega me vidite, prišel sem iz groba.“

„Vidim, da ne izgledate tako čvrsto, nego prej!“

„Seveda — a zdaj je že boljše,“ odgovori Plunder; „ko bi ga bili videli takrat, ko so ga k meni prinesli!“

„Kako? K vam?“

„Seveda, dragi moj, drugače bi bil zdaj mrtev. Sedite, Jan, in povejte Nj. Milosti svojo dogodbo!“

„Ako mi nameravate opisovati požar, rečem vam takoj, da ni treba, imel sem ga sam.“

„Požar, tu v Bolyboyu?“

„Na pristavi na „Črni gori“. Lopovi so mi jo zažgali pred nekimi dnevi in sedaj ni sledu o njej.“

katoliška društva, vsaj smo in ostanemo katoličani in papež glava svete cerkve naše! Laskati se ljudstvu in misliti na svoj — žep, takega rodoljubja mi ne kujemo v zvezde. Najboljši odgovor v tem oziru bodi našim radikalcem: snovanje novih takih društev!

Hujskanje proti veri in duhovščini, to je njih vsakdanja hrana. Smemo li molčati? Nikakor! Zvé naj javnost, kaj se godi, tem prej bode opustila pot konfuznega liberalizma. — Ko se je hujskanje in rovanje tiska proti veri očitalo v nemškem državnem zboru socijalistickemu poslancu Beblu, obrne se k liberalnim poslancem in poslancem profesorjem, rekoč: „Vi ste nas to naučili s svojo liberalnostjo in svojimi materialističnimi spisi!“ O slovenskih liberalcih in radikalcih pa veljajo Goethejeve besede: „Die höchste Weisheit dieser Weisen Ist, Gott zu leugnen und den Dr . . . zu preisen!“

Ogersko gospodarstvo s šumami.

II.

V 228. številki „Slovenca“ smo razložili, kako misli ogersko ministerstvo za poljedelstvo prodati do 5000 oral najlepše hoste brez ceditve samo jednemu podjetniku ter tako dosedanjim domačim trgovcem z lesom odvzeti ves dobiček. Če je že to ravnanje samo na sebi krivično za ljudi, ki od te trgovine živé, gotovo se godi še večja krivica dotičnej zemlji, kjer se šuma tako naglo in v tolikem obsegu pokončuje.

Dokazano je, kako koristne so šume za vsako zemljo, ter so zakonodavni zbori zaradi tega tudi izdelali postave v varstvo šum, da se ne smejo pre-naglo sekati, a prazni prostori pa na novo nasadé. Hude kazni so namenjene onim, ki prekršé te po-stave, a onim, ki nasajujejo golišave, delé se lepe nagrade, kakor n. pr. pri nas na Krasu.

Tudi na Hrvatskem imajo v tem pogledu dobre postave, in oblasti pazijo, da se strogo vrše posebno za občinske šume, pa tudi vse one, ki so podvržene državnemu nadzorstvu.

Tudi na Ogerskem se strogo pazi na izvršitev teh postav. Kako gospodarji pa ogersko ministerstvo za poljedelstvo z onimi hrvatskimi šumami, ki so izročene njegovej upravi vsled zadnje nagodbe? Go-tovo ne dobro, kajti dati posekati gladko 5000 oral najbolj zdrave šume, a drugo zastarelo pustiti, to ni racionalno gospodarstvo.

Drugo vprašanje je tudi velike važnosti, je li namreč isto ministerstvo, ki zahteva na Ogerskem za najmanje hoste gospodarske in obdelovalne osnove, tudi za te hoste dalo take izdelati? Hrvatski sabor bi moral to od dotičnega ministra zahtevati, kajti narod hrvatski je pravi gospodar teh šum, a ogerski minister le upravitelj, kateremu pa ni dovoljeno, da more po svojej volji dajati hosto sekati.

Na ta način bi se lahko dogodilo, da bi bila v kratkem posekana vsa naša hosta, ki je cenjena na 50 milijonov.

Kaj takega gotovo niso mislili naši zastopniki na našem saboru, če so še taki prijatelji Madjarom, in minister je prekršil tudi s tem ravnanjem skle-njeni dogovor med hrvatsko in ogersko regnikolarno deputacijo.

Kako je pa z novimi nasadi? V kraljevskem manifestu, s katerim so se šume v bivšej vojaškej krajini podelile narodu hrvatskemu, stojé znamenite besede: „Šuma se ne sme samo sekati, nego se mora zopet nasajati.“ In ravno teh besed se ne drži ogersko ministerstvo, nego zná le pobirati mili-jone za posekani les, a zemljo pusti prazno in ne-nasajeno.

Pogostoma se vidijo mogočni gospodje iz Bu-dimpešte v krajiških šumab, ali le zato, da jih za prodaj ocenjujejo, ne pa da tudi pregledajo, ali se goji nova šuma na posekanih planotah.

Najbolje nam dokazuje proračun ministra za poljedelstvo, kako malo on mara za pogozdovanje posekanih šum. Milijone dobiva vsako leto za les, a le borih 6000 gld. troši se za ograje, čiščenje in nasajevanje novih šum.

To je tako neznatna svotica, da je ni vredno spominjati, kajti ž njo se ne dá nič izvesti na tako velikem prostoru. Sama brodska imovna občina po-troši za upravo svoje šume 50.000 gld. na leto. Je pa to tudi krasna šuma in lepi mladi nasadi, dočim je v državnih šumab videti le močvirje in starikavo grmovje.

To je vandalsko gospodarstvo, ki se mora sčā-soma strašno osvetiti. Žalibog, da je to slovanska zemlja, s katero se tako gospodari, in da ni nade, da bi bilo kmalu bolje. Bati se je, da bodo krasne šume slavonske v kratkem izsekane in da bodo na onih krajih nastale neplodne planote in nezdrave močvare.

Temu bi se moral upreti hrvatski narod po svojih zastopnikih ter zahtevati od ogerske vladé, da se drži postave in racionalnega gospodarstva s šumami. V tem vprašanju za varstvo šum morali bi biti vsi poslanci složni, saj je to narodno bo-gastvo, ki se ne sme brez vsakega smisla raztepti, nego se mora ohraniti tudi potomstvu, kar je pa le mogoče s pametnim gospodarstvom. —a.

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. oktobra.

Notranje dežele.

Volilna reforma. Vlada glasila odločno ugovarjajo volilni reformi. Pišejo, da to vprašanje spada mej ona politična vprašanja, ki se morajo odložiti po prestolnem govoru. Po tem takem je pričakovati, da se bode vlada izrekla proti reformi državnozbornskega volilnega reda.

Češko. „Hlas Naroda“ priporoča, da bi se v Pragi osnovalo društvo, koje bi delovalo na to, da bi Čehi kupovali samo pri Čehih. V ta namen naj bi društvo imelo pisarno v Pragi, kjer bi bil seznam vseh čeških firm. Po deželi bi pa društvo imelo več podružnic. Osnovo takega društva bi bilo želeti, če bode le mogoče dobiti potrjenje pravil. Bati se je pa vsekako, da bode vlada delala ovire. Češki poslanci pa ne morejo vplivati v tej zadevi, ker so preveč osamljeni.

Ogersko. Dosedanja zmerna opozicija preme-nila je svoje ime in se sedaj nazivlje narodna stranka. Prememba je pa bila tudi umestna, kajti poslednji čas ta stranka pač ni več zmerna, temveč se je že jako približala skrajni levici. Svojega pro-grama stranka zadnji čas očitno ni premenila, pač pa svoje postopanje. Prejšnje čase se je ta stranka kazala Slovanom pravičnejšo, nego je vladna, ali

zadnji čas se pa grofu Aponnyi-ju še dovolj ne po-madjarizuje.

Vnanje države.

Turčija in Črnagora. Petdeset mož močna četa je napala na potu mej Bielopoljem in Sienico več črnogorskih rodbin, ki so šle v Srbijo. Albanci so bajé ranili pet Črnogorcev. Ženske in otroci so bežali pred Albanci v gozde. Črnogorska vlada se bode pač sedaj zopet pritožila v Carigradu, kar se-véda ne bode nič pomagalo. Novi guverner torej še ni mogel napraviti reda. Za vse njegove naredbe se nič ne zmenijo Albanci.

Srednja Azija. Rusi so že deloma zaseli Pamir. Ta dežela je dosedaj bila vsaj po imenu af-ganska. Ta pokrajina ni baš rodovitna. Po letu je ondu velika vročina, po zimi pa mraz in pogosti viharji. Ljudij je v tej deželi jako malo. Važna je pa ta dežela v stratežičnem in trgovsko-političnem oziru. Skozi njo vedejo razne ceste iz Srednje Azije v Indijo. Zato se pa za to deželo vlečejo tri države: Rusija, Afganistan in Kitaj. Anglija podpira Af-gance v tej stvari, ker se boji, da bi Rusi ne po-stali neposredni sosedje njih posestev. Neki ruski general je že preiskal to deželo in najbrže ne le iz znanstvenih namenov.

Južna Amerika. Argentinski senat in pa zbornica sta spoznala, da bode težko sestaviti novo ministerstvo, in sta zatorej izrekla vladi zaupnico. Ministerstvo pa vendar ne misli umakniti svoje ostavke. — Braziljski zastopniki v raznih državah so pa dobili od vlade nalog, da naj razložé vladam, pri katerih so poverjeni, da so vesti o poslednjih neredih in predsednikovi bolezní bile pretirane. Se-véda, vlada bi rada vse nepovoljne stvari utajila.

Izvirni dopisi.

S Pohorja, 15. oktobra. *) Od vseh strani do-hajajo Vam poročila o letošnji letini. Sprejmite torej par vrstic tudi od nas. Dasi tukaj, dokler je še gozda kaj, letina za kmeta dosti ne šteje, vendar polgruntarji, gostači in sploh delavci ne morejo ostati ravnodušni, če n. pr. ne obrodita koruza in krompir. Premožnejši porekó, bomo pa kupili; toda poslednji, ki morajo sicer tudi to storiti, obču-tijo pač dosti huje posledke slabe letine, katere naj-bližji spremljevalec je — glad.

Koruza, kolikor je ni poparila slana, obrodila je še precéj dobro v naših hribih, dosti slabše pa jé z ržjo in krompirjem. Ozimino so podorali, a jarina je sicer kazala še precéj lepo; toda izdala ni nič kaj posebno. Le malokateri kmet namlatil je to-liko, da mu ne bo treba kupovati za kruh. Ajda je le malokje ušla zgodnji slani, toda ponekje bodo je dosti dobili. Krompir pa je ostal večinoma droben, a tam, kjer tega ni bilo, trpel je dokaj na gnilobi. Mnoge gospodinje si belijo glavo, kaj bodo polagale svinjam. Navadna bolezen prašičev je tudi letos pobrala tu pa tam nekoliko dvoparklježev, vendar v nekoliko manjši množici, nego lansko leto. Vsekako pa svinjereja vedno bolj peša v naših hribih, takó, da imajo trgovci s svinjami tukaj vedno več posla, goneč in vozeč pitano živino od hrvaške meje, za katero iztržijo tukaj dokaj denarja. Gospodinje pa navadno govoré: „Čudni časi so sedaj. Nekdaj znale smo še izrediti kaj pitane živine, a sedaj pa je skoro vsak poskus zastonj. Mladiči pocepajo že navadno v gnezdu, ali pa kmalu po odstavljenju, a oni, ki ostanejo živi, se kumerni in mršavi, kakor bi točo vozili.“ In res, le malokje je videti lepih prašičev, a tam kjer so rejeni po letu, zapadejo navadno kmalu po kresu bolezní in poginu.

Kmetje so torej primorani kupovati zrnje, a marsikje še začimbo ali slanino. To vse stane pa dokaj denarja. Ker so ljudje, to je služabniki nava-jeni dobivati za malo južino — vsaj po letu — vino in kruh, vino pa, kakor znano, je letos močno po-skočilo na cení, stala je tudi ta „mala južina“ naše kmete mnogo denarja. Komaj so že dočakali, da je dozorilo sadje, da so naprešali domá nekoliko mošta — vsaj za prvo potrebo. Mošta napravili so neka-teri res veliko, dasi jabolka niso bila tako polna, nego v minolem letu. Zato pa so bolj obrodile hruške, bodisi cepljene, ali lesnjačke, katere poslednje zrastle so marsikje tako nekako po sili. Zlasti na pašnikih raste tukaj še dandanašnji dokaj starikavih lesnjaček, katerih sad je pa kaj dober za mošt. Kadar je dovolj družega sadja, se mnogi za te les-njačke ne zmenijo ter jih večinoma pobere in po-hrusta živina, a letos pa so bile dobre in tudi ne-navadno polne. Neki kmet se je hvalil, da je pri-delal mošta — tolkaveca — celih 16 polovnjakov. Po 6—10 polovnjakov pa ga je pridelal marsikateri. Pa pravijo naši kmetje: „Zdaj, ko bomo pili mošt,

„Toliko boljše!“ vpije Plunder.

„Kako pravite?“

„Toliko boljše!“

„Ne umem te šale!“

„Dragi moj! vam so jedno pristavo zažgali, mojih leži pet upepeljenih. Grad lorda Pilfererja je uničen in iz onega lorda Bantry-a se še kadi. To-variši smo si v nesreči, bodimo si tudi v osveti. Gotovo ne poznate požigalcev, tu je jeden, ki jih je videl od blizu.“

„Dva poznam; za glavo prvega razpisal sem že nagrado.“

„Za katerega?“

„Petra!“

„In kdo je drugi?“

„Tobija, diplar; njega imam na sumu.“

„In jaz imam dokaze,“ pristavi agent. „Ta lopov je še hujši, nego ‚kralj noči‘, ker —“

„Povejte vse, Jan!“ vpije Plunder. Pressmann pogleda škofa.

„Le povejte!“

„Vašej Milosti,“ začne Jan, „je gotovo znano, kako sem Zaliko vzel v svojo hišo, kako jo je gojila gospa Emilija —“

„Dá, dá, vse vem. Tudi o požaru rosescastle-skem, o vjetju Firebranda, njega obsodbo in opro-stenje po ‚sinovih noči‘ — vse vem! Povejte svojo zgodbo!“

Jan je jel na široko in dolgo praviti, mi pa se bomo krajše izrazili.

Obsojen k smrti vsled gládú, bil je nesrečnež do vratu zakopan v močvirje. Jeden njegovih po-grebecev pomoli mu bakljo pod nos in pravi: „Še par takih vzgledov in lordje nas ne bodo več mu-čili!“ Bil je diplar, ki je to govoril. Sinovi noči so odšli, a on je trpel strašne muke; kri mu je silila v glavo; zazdi se mu, da vidi od dalječ luč — a v tem trenutju pustila ga je zavest. — Ko se je bil zopet vzdramil, bil je v čuvajnici redarjev glenga-riffskih; od njih je zvedel svojo rešitev. — Vikarij O'Connor vračal se je pozno v noči od bolnika domov, učitelj O'Neil spremljal ga je s svetilnico. Slišala sta ječanje nesrečneža ter ga poiskala. V tem, ko je vikarij pri njem ostal, hitel je O'Neil klicat redarjev, ki so ga izkopali, zavili v gorke plahte in odnesli v Glengarriff. Po noči prihodnjega dné pa so ga odpeljali v Limerick. Vikarij in učitelj sta morala obljubiti, da bosta o dogodku strogo molčala.

(Dalje slédi.)

*) Zaradi mnovega gradiva zaostalo. Op. ured.

postalo boče vino cenejše. Saj vina nižje cene nego po 22 kr. že itak ni bilo dobiti (v krēmi pa sevé stane še enkrat toliko). Toda vkljub temu, da naši kmetje ne menijo dosti kupovati vina, bilo bi vendar želeli, da ga prodajo vinorejci trgovcem prav drago, da saj pride denar med ljudi; kajti navadno je itak že postalo, da ne tisti, ki se poti in prideluje, ima dobiček, ampak trgovec, kateremu zraste tako rekoč vino v kleti, ker ga kupuje od vinorejcev za nizko, prodaje pa kmalu potem za visoko ceno. Neki vinski trgovec, uživajoč zdrav zrak v naših hribih, izrazil se je bajē, da ima v svoji kleti toliko vina, kolikor je treba vode, da žene pol dneva kolo vodne pile (žage). Pohvaliti se je hotel, kakó bogat da je, zlasti ker je vino takó poskočilo v ceni. Pozabil pa je povedati, koliko tega bogastva je prirastlo v njegovej kleti, in kakó malo odškodnino je metal vinorejcem za njih trud, dovažajočim mu svoj pridelek? Toda sedaj, ko vedno bolj in bolj peša vinoreja, ko začenja biti vedno bolj trda za denar, bilo bi res umestno, da se združijo kmetje in si osnujejo nekako trgovinsko zadrugo, da bodo vsaj z domačimi in neobhodnimi pridelki trgovali sami — brez tujih mešetarjev. Takrat še le postanemo Slovenci pravi gospodarji na lastnej zemlji.

Z Blok, 17. oktobra. (Konec.) Ako gremo proti sredi altarja, imamo zopet dve lezeni, pred katerima stojita na vitkem „konzolu“ iz isterskega marmorja veličastni po 1-6 m. visoki podobi sv. Gabrijela in Rafaela. Te dve podobi in vseh drugih devet podob, sta rezani iz rumenkasto-belega varaždinskega kamnja. Izrezala sta jih domača umetnika gg. Bovšek in Ambrožič. Mimogredē naj omenim, da je ves altar delan od domačinov, ne kakor nekateri sodijo od tujih delavcev.

Med tema lezenama je tron v podobi velike obokane dolbine. Delan je iz belkastega istrijanca, ob steni ima šest mogočnih, „kanaliranih“ lezen s „kapiteli“, med katerimi so zopet vložene plošče iz veroneškega rumenega in rudečega afrikanskega marmorja. Tron je obrotljen z okvirjem, ki je narajen iz samih drobnih peresc. Podstavek, na katerem stoji 180 m. visoka kamenita podoba sv. Mihaela, je bogato ozaljšan in na obeh straneh ima dve vitki „vazi“. Podoba sv. Mihaela ima prsi posebno bogato izdelane, pas je ozaljšan s krasno ornamentiko, peruti sta visoko odprti. V eni roki drži tehtnico, v drugi pa goreč meč. Nad okvirom vidimo lepo angeljsko podobo, na obeh straneh po okviru pa visi velik in umetno rezan venec iz kararskega marmorja. Vrh stebrov in okvirja se prične glavno ovršje, ki ima jako lične „konzolčke“, lepo izrezana očesca in peresca. Srednji del ali „fris“ je rudečkast, velik obok ali krivec, ki tehta 40 centov se vidi kot pas lahek in vitek. Na vrhu ovršja na zelenem podstavku sta dve stoječi podobi: sv. Martin in sv. Izidor, in dve sledeči: sv. Katarina in sv. Notburga. Za njimi pa je na krasnih šibkih lezenah vrhno ovršje z lepo ubranimi zobci. Na vrhu so zopet tri lepe in posebno fino rezane ozaljšave in sredi teh olepšav je bel križ.

Med glavnim in zgornjim vršjem vidimo lepo zavito, fino izrezljan okvir, v katerem je slika Boga očeta in Sina in na vrhu ovršja je kamenita podoba sv. Duha.

Tron zapira podoba sv. Mihaela, katero je slikal g. Miroslav Tomec iz Št. Vida nad Ljubljano v splošno zadovoljnost. Na stranskih vratih stojita mogočni podobi sv. Petra in sv. Pavla.

Najlepše delo je pa tabernakelj. Delan je iz snežno-belega kararskega marmorja. Na finem podstavku stoji šest krasnih vitkih stebričev z elegantnimi kapiteli, na katerih sloni lepo vršje z lahko oprto kupolo, vrhu katere stoji na umetno rezanem podstavku križ. Pred križem na kupoli je pa še lepa angeljska glavica, ki ljubko gleda na menzo. Tabernakelj je v resnici lepota, da je ni mogoče natanko opisati, treba jo je videti.

Vratec pri tabernakeljnu in drugo zlatenje je dobro izvršil g. Zadnikar v Ljubljani.

Dné 29. pr. m., t. j. na sv. Mihaela dan je prišel preč. g. Franjo Kunstelj, dekan cirknški, blagoslovit spodnji del altarja. Gorenji del altarja je prihodnjo nedeljo blagoslovil preč. g. kanenik Ant. Urbas iz Ljubljane, ki je imel potem tudi slovesno sv. mašo. Slavnostni govornik je bil domači gosp. župnik, ki je v svojem izvrstno izdelanem govoru razložil zgodovino altarjevo, njegov pomen, ob kratkem je razložil tudi vse podobe, ki so v altarju. Da je potrkavalo, streljalo, da je prišlo veliko ljudi od blizu in daleč, razume se samo ob sebi.

Da imamo na Blokah tako krasen altar, je prva zasluga g. župnika J. Kaplenka, kateremu naj dobrotljivi Bog obilo povrne njegov velik trud.

Očitno pohvalo zaslužijo pa tudi vrli farani, ki so hodili vskljub velikemu delu na polju pridno in z veseljem k cerkvi delat od kresa do sedaj, ki so z nekakim ponosom pripeljali altar na 44 težko obloženih vozeh iz Ljubljane.

Kdor hoče v resnici lep altar videti, naj ga pride gledat na Bloke. Izdelal ga je g. V. Vodnik, kamnosek v Ljubljani, katerega toplo priporočamo vsem, ki hočejo kaj umetnega napraviti. On je še mlad, ima nadarjenost in veselje za delo, torej ga čaka lepa prihodnost.

Ker se je pa veliko denarja izdalo za prezidavanje prezbitarija, za nov tlak, za novo slikano okno in opravo za altar, bode nam težko vse plačati in to tem bolj, ker smo imeli letos tako slabo letino, da smo komaj seme dobili in ker si ljudje vsled zaprtije zavoljo živinske bolezni nič prislužiti niso mogli, zato se obračamo s ponižno prošnjo do vseh radodarnih sre, da bi nam s svojimi doneski pomagali poplačati stroške.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 22. oktobra.

(Vojvoda Viljem Virtemberški) je povodom svojega premeščenja v razpoložnost dobil od presvetlega cesarja jako milostno pismo, v katerem vladar naglašja njegove zasluge v vojski in miru. Včeraj je vojvoda kot poveljnik 3. vojnega kora vzel slovo od tukajšnje posadke. Pripeljal se je opoldne z brzovlakom iz Trsta. Na tukajšnjem kolodvoru so ga pričakovali gospod deželni predsednik baron Winkler, divizionar gospod generalni major vitez Schilhawsky in vsi častniki. Nj. kr. visokost se je prav srčno poslovil. Pri odhodu vlaka je godba domačega pešpolka zaigrala cesarsko himno.

(Vojaška imenovanja.) Dosedanji poveljnik 10. vojnega kora in poveljujoči general v Premislu, fem. Viljem baron Reinländer, pride v enaki lastnosti v Gradec, na njegovo mesto pa dosedanji namestnik načelniku generalnega staba, podmaršal Emanuel Merta. Polkovnik Meric Fux je imenovan poveljnikom 56. pešbrigade v Ljubljani.

(Kanonično vmeščen) je bil danes preč. gosp. Martin Povše na faro Ribnico. Ob enem je bil tudi imenovan za dekana ribniške dekanije.

(K imenovanju radovljiškega nadučitelja.) Ker je „Slov. Narod“ povedal „izza kulis“, kar se je bajē godilo v deželnem šolskem svetu gledé na to imenovanje, smo tudi mi poizvedovali in poizvedeli iz Radovljice, da je učitelj g. Okorn od okrajnega šolskega nadzornika, g. prof. Levca, priporočan na prvem mestu. Priporočila sta ga tudi znana narodnjaka graščak g. Janko Urbančič in čast. gosp. župnik preddvorski, in okr. šolski svet radovljiški ga je postavil na prvo mesto v terni. Ko bi torej duhovna zastopnika v deželnem šolskem svetu glasovala zanj, držala bi se nasveta g. prof. Levca, o katerem vendar ne moremo misliti, da bi priporočal privrženca nemškega „šulferajna“. Ali kali? Sicer pa se imenovanje še ni vršilo, ker je bila vložena neka pritožba proti učitelju g. Okornu, katera se mora prej rešiti; torej je tudi neresnična vest „Narodova“, da se je jeden duhovnik zastopnikov zdržal glasovanja.

(Ogenj.) Iz Št. Vida pri Lukovici se nam z dné 20. t. m. poroča: Naznaniti vam imam nesrečo, ki je sinoči zadela dva posestnika naše vasi, ki bi bila lahko postala osodepolna za polovico vasi. Okoli pol desete ure, ko so ljudje večinoma šli k počitku, nastal je naenkrat ogenj pri Pevcu št. 23, ki se je kmalu prijel tudi hleva in drvarnice sosedu Toneta št. 14. Zgorelo je prvemu prav vse, hišno poslopje, hlev, vezani kozolec in vse drugo; zgorela mu je vsa klaja in vsi letošnji pridelki, ki so bili večinoma že spravljani; zgorelo mu je tudi veliko pšenice in fižola, pripravljenega za prodajo. Da bi si malo opomogel, skupljeval je poljske pridelke in jih zopet prodajal, in od vse te zaloge je ostalo le nekaj pol osmojene pšenice, drugo je vse uničeno. Živino iz hleva so rešili, ker pa je bilo vse poslopje naenkrat v plamenu, ni bilo mogoče več priti do svinjakov, in štirje prešiči so zgoreli. Ker je bilo vse, izven hiše, leseno in imelo lesene strope, prišel je ogenj povsod do tal; le iz hiše so rešili nekaj vsakdanje obleke, vse drugo je plamen pokončal. Pogorelec je bil pošten kmetovalec, delaven in varčen in in si je zadnji čas nekaj opomogel, sedaj mu je

uničeno vse. Bil je sicer zavarovan, a le za malo svoto, menda 600 gld., s tem si bo komaj poslopje postavil. Pri drugem zgorela je streha na hlevu in drvarnica, obojno s precejšnjo zalogo; le nekaj metrov oddaljeni kozolec z veliko zalogo sena in še bližje stoječo, z opeko krito hišo so po silnem trudu obvarovali. Gospodarja ni bilo doma, ko ga je nesreča zadela, odšel je menda po kupčiji na Hrvaško. Zal, da se je pri tej nesreči pripetila še druga. Pri Pevcu spala sta dva sinova v senu na kozolcu; ko je bilo že vse v ognju, zbudil se starejši in se reši, mlajši, nekaj čez 10 let star, ostane v ognju in zgore; danes jutraj so dobili le nekaj ostankov. Gasilno društvo iz Lukovice je bilo kmalu na lici nesreče in z velikim trudom omejilo požar na omenjena poslopja. Le škoda, da se je malo poprej načelnik društva odpovedal in mu naslednik še ni izvoljen; tako je bilo nekaj časa delo brez pravega reda, ko pa sta na eni strani g. L. K. iz Prevoj, na drugi strani g. K. V. iz Lukovice prevzela vodstvo, šlo je delo prav dobro izpod rok. Pokazalo pa se je tu zopet, da dobra brizgalna v pravih rokah pri požaru res veliko pomaga. Prav posebna sreča pri tem pa je bila mirna noč, niti najmanjšega vetriča ni bilo, sicer bi bila danes polovica Št. Vida pogorišče. V veliko nadlogo pa so bili nekateri pijani domačini in tujei; bil je namreč ravno ta dan v Lukovici somenj in nekateri, posebno „mešetarji“ so bili preveč naložili; da pa pijan človek hoče največ govoriti in ukazovati, uči skušnja. Splošno pa so se čudili, da gasilno društvo iz bližnjega Doba ni prišlo na pomoč, ko je vendar od tam bilo veliko ljudi pri pogorišču. Nekdo, vprašan po uzroku, je odgovoril: „Saj niste nič „pošte“ dali.“ Kdaj? Morebiti 24 ur pred požarom? Kako je požar nastal, se ne vé. Najprej sodili so berača, ki je ravno tisto noč v hlevu spal, pa kmalu se je pokazalo, da sodba ni bila resnična, ker zažgano je bilo od zunaj. Potem se je sodilo, da bi bilo zažgano z odvrženo smodko ali vžigalnim klinčkom, posebno ker je s senom napolnjeno poslopje stalo tik ceste in se je malo pred požarom tam tolpa pijanih fantov prepirala in grdo preklinjala. Resnico pokazala bo znabiti preiskava; gotovo pa je, da je v pijanosti urok mnogim nesrečam, ker takrat hoče in sme vsak pastir imeti smodko. Drugi zopet sodijo, da je požar prouzročila hudobna roka; kakor namreč pravijo, začelo je goreti na notranji strani dvorišča. Bog nas varuj take in enake nesreče!

(Razglas.) Prejeli smo od skušenega g. župnika obširen rokopis, obsegajoč natančen poduk, kako oskrbovati raznotera pisarniška opravila. Ta „Duhovski Poslovnik“ govori o vsebini in vnani obliki poslovnih spisov, o naslovih uradov in viših, pa najviših oseb . . . o kolekovanju, poštnini. Razpravljajo se raznotere vrste zasebnih in uradnih spisov, n. pr. prošnje, ugovori, tožbe, poročila zapisniki, pogodbe, dolžna pisma, pooblastila, oporoke itd. Nahaja se v rokopisu natančen navod za spisovanje farnih matic, prošnje za spregled raznih zakonskih zadržkov, obširen nauk za oskrbovanje cerkvenega in nadarbinskega premoženja, za pokladanje cerkvenih računov itd. Gosp. pisatelj nauku dalje povsod mnoge obrazce, ozira se vestno na dotične državne in cerkvene postave in določila ter porablja naredbe naše domače škofije. — Odkar ni več dobiti Jos. Helferta „Anleitung zum geistlichen Geschäftsstyl“, ki se pa tudi le bolj ozira na češke razmere, je zlasti duhovnemu pastirju začetniku tak „Poslovnik“ prav res živa potreba. „Kat. tiskovno društvo“ bi natisnilo in založilo delo, ko bi se to dalo izvršiti brez prevelike zgube. Obrača se toraj do vseh čč. gg. duhovnikov slovenskih s prošnjo, naj bi oni gospodje, katerih je volja, naročiti si tako knjigo, to naznanili podpisnemu odboru. Število oglašencev bo odločilo, ali izide knjiga ali ne in kakšna jej bode cena. Odbor „Kat. tiskovnega društva.“

(Iz Doline) pri Trstu se nam piše: Vina v tukajšnji okolici letos sicer neso pridelali veliko, a kolikor ga je, je dobro, osobito bela „bržanka“, katere pa so kupci že precej pobrali. Tukaj v Dolini se je dobi še nekoliko. Kdor želi dobre kapljice, naj se podviza. — G. Leopold Tratnik, pasar v Ljubljani, je za našo farno cerkev popravil precej cerkvenih stvari v občno zadovoljnost glede na ceno in delo.

(Zagrebski nadškof.) Včerajšnji „Obzor“ piše: Kakor izvemo iz zanesljivega vira, približuje se koncu vprašanje o popolnjenju nadbiskupske stolice zagrebske. Ban grof Khuen-Héderváry je bil predložil za to mesto v prvi vrsti kanonika zagrebskega

